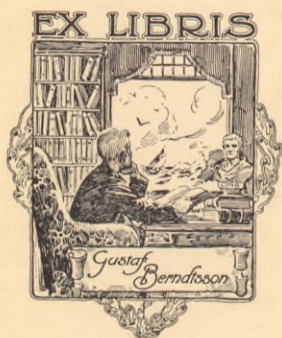

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Allmänna Sektionen

Litt.

Sv.

Folklitt.

Sv. 68/113

Erenne aldeles nya, mycket roliga

Berättelser,

Den Första:

Kung Storbjerta, eller Saga om den tapp-
re Skräddaren som med ett hugg dödade
sju, och antog namnet Storbjerta, samt
blef slutligen genom otroliga hjelte-
bragder en mäktig Konung.

Den Andra:

De sex Wännerna, nemligen Råknemåsta-
ren, Snickaren, Målaren, Läkaren, Sme-
den och Jngenting; eller genom dö-
den fingo de älskande hwarandra.

Den Tredje:

Guldfogeln, Guldhästen och Prinsefan,
samt den förtrollade Råfwen.

(Med en Figur till hvar Berättelse.)

Till slut:

Ett ömt Kärleksbref från en Soldat-
hustru, till sin älsfeliga och kära Man,
honom tillsändt under sista kriget.

Jönköping, 1834, Tryckt hos N. E. Lundström.

Stor-hjerta, eller Saga om den tappre Skräddaren.

En liten stad bodde en Skräddare, som gjorde kläder åt alla des Inwånare. Men han gjorde ej dessa kläder med nöje; ty han ansåg sitt handwerk alltför ringa och lätt, orärdigt en mans styrka, blott påskande fattiga Enkor samt fader- och moderlösa Slickor, hvilka också borde hafwa något att föda sig med. Ja, han fann att man så ofta begäddade Skräddare och deras yrke både med wä'ror och ställsord, just dertföre att Karlar och ej qwinnor idkade detta handwerk.

Så tänkte han och trodde att som Skräddare dageligen woro syhelsatta med att slicka, så kunde han ju lika wäl blifwa Soldat, emedan han, utom denna konsten att slicka, ju äfwen ganska lätt kunnat lära sig att hugga, isynnerhet som saren wäl kunde betraktas som ett tveeggadt swärd. Han för sin person kunde wiskerligen blifwa General, eller må hända ännu mer; men blefwe han också blott Korporal, så hindrade det honom ej att ha lika mod och tapperhet som mången General.

Under så höghdriftiga tankar satt en gång wår lille Skräddare med näfen owerkiam i handen, och framför honom låg en Straps-sundrägs, med hwars betraktande han wille sågna sina ögon för än han förtärde den.

Men nu kommo näsvisa slugor och satte sig på Strapen. Han jagade wäl bort dem med en klådeslapp, men han war alltför mycket menisklig att genast låta striden gå ut på lif och dödd. När de likwäl icke wille stona hans Sirap och dreswo sin snålhet alltför långt, sattade han mod och dödade i sin wrede sju slugor.

Nu förwånades han öfwer sig sjelf och sade: "För tusand! hwad jag likwäl är för en stor man!" Ty han begrep icke huru han kunnat utföra en så stor hestetragd, och han skulle wist icke trott något sådant.

om han ej sett det för sina ögon; men nu märkte han tydligt att han måste vara född till något bättre än Ekräddare. Så kastade han från sig sitt arbete och öfvergaf skrädderiet, samt bandt en gordel om sitt lif, hvarpå med stora goldene brkfästver stod att läsa: "Sju slagne i ett hugg!" Han hade nemligen själf insott detta med guldråd. Dessutom hade han äfwen låtit göra sig ett blankt harnesk, men att skaffa sig ett swärd hade han bortglömt, eller ansåg han ett sådant för öfvermåttigt, ty han mente wäl att harneskets skyddade honom tillräckligt.

Så utrustad tågade han ut i werlden att söka sin lycka och kallade sig Storhjerta.

Han begaf sig till en mäktig Konungs rike och kom till hans flott, der han lade sig på borrhården och insomnade. Hofwets betjening, som gingo fram och tillbaka, och sågo det blänkande harneskett, läste de prunskande orden på hans gordel, och gäfwö der Konungen tillkänna, sågande, det denna man wiserligen wore en tapper frigate, som en gång kunde göra Konungen stor nytta då ett friga utbröt.

Konungen lät kalla honom och frågade om han wöll taga tjenst hos honom? Ja, sade han, derföre är jag htkommen, men jag måste hafwa ett swärd, emedan jag afbrutt mitt på resan, under striden med en Tätte.

Man fick han tjenst, swärd och hederlig sold, samt blef af alla högt aftad. Man bemötte honom wäl, derföre att man bar fruktan för hans stora tapperhet.

Så snart han märkte detta, blef han högmodig och trotsande, samt sökte gräl med sina kamrater; ikkwäl wägade ingen mäta sig med den, som i ett hugg dödat sju; ty han skulle ju ganska snöpligt komma att affpisa der, som ensam wägade mäta sig med honom.

Alla sågo nu derföre ganska snedt på honom, kommo öfwerens med hwarandra, gingo till Konungen och begärde stt affsed, om Storhjerta komme att stå qwar i tjensten.

Man wisse Konungen och hans Råd ingen utwäg, ty affsedade man Storhjerta, så kunde han lätt förändra både land och folk, samt göra sig själf till Konung; och gäfwö man åter Krigsfolket affsed, så wore det ännu sämre; ty då kunde Storhjerta ännu lättare göra allt hwad han wille.

Då sade Konungen till Krigsfolket: töfwa ännu sttet, jag wöll uttänka mig något medel, att på godt maner aflägsna den der Storhjerta.

När nu Konungen hade betänkt sig, lät han kalla Storhjerta och sade honom, att han rätt wäl wisse hwad för en stor och tapper kämpe han wore: derföre skulle han nu också hjälpa sin Konung mot twenne stora Tättor der uti skogen, hwilka tillfogade hans folk mycken skada genom röfande och mördande. Han skulle också erhålla 100 Ryttare till biträde, och när han wäl uträttat detta wärf, skulle han få hans dotter till äkta och halftwa Konungariket som utskyning. Konungen mente att detta alldeles icke skulle låta sig göra samt att han på detta sätt skulle håll blifwa qwitt den farliga tjenaren.

Då swarade Storhjerta, det han wore färdig att göra Konungen och Riket denna stora tjenst; men att han alldeles icke behöfde de 100 Ryttare till biträde.

Han fogade sig till skogen och lät Rytteriet slanna mid skogsbrynet; gick ensam dit in, lysnade och tittade. Snart fann han Tättarne sof-

wände under ett träd, samt snarkande så hårdt att grenarne på trädet swigtade.

Wår Skräddare war ej sen att plocka sina sckor fulla med stenar, Klättrade sig upp i trädet hwarunder Jättarne snarkade, och slungade sedan en kantzig sten midt i pannan på den ena Jätten, så att han wakenade och frågade den andra, hwarföre han slagit honom så hårdt? Denne swarade att han icke slagit honom, utan sofwit ganska tryggt. När de nu åter inslurmat, kastade Storhjerter ännu en sten den andra i pannan. Då frågade denne sin stallbroder, hwarföre han slagit honom? Denne swarade på samma sätt, att han sofwit ganska godt och icke ofredat honom.

När de nu bägge å nyo insomnat, kastade han så häftigt han kunde stenar i ansigtet på Jättarne. De foro nu båda på en gång upp, samt började så häftigt att skrifa och trätta, att Rytterne wid flogsbrynet blefwo helt försträcke och tänkte: nu går det löst, samt woro ej litet glade att så skon sitt eget slinn. Emedlertid ryckte Jättarne upp träd med rötterne och flogos så tappert dermed, att de snart båda dagnade och gåfwo upp andan.

När nu Skräddaren såg det wara kommet så långt, sleg han ned ur trädet, flog med sitt swärd de redan döde Jättarne här och der några får, samt gick sedan till Rytterne, sågande dem att de nu kunde hämta Jättarne, ty han hade dödat dem och lagt dem under ett träd.

Rytterne trodde alldeles icke att det wore möjligt; men både werkligen funno Jättarne döde utsträcke på marken, måste de ändeligen tro hwad de handgripligt sågo.

Man kan föresälla sig i hwilken ångest Konungen kom, då Skräddaren utkräde sin belöning: Winsteskan och Arswedelen. Allå kunde han ej, men ännu wore ett och annat att uträcka, förre än löftet kunde uppfyllas.

"Nå såg då hwad det är," sade Skräddaren med trofsig ton; "jag will utföra det."

Konungen försträcktes än mer wid denna drifflighet och tänkte wid sig sjelf: här har jag råkat ut för ett widunder; likwål fattade han mod och sade: här i landet gör en Enhörning stor förödelse på både menniskor och djur; får han oförd fortsara, så bli här wist intet Rike att ärswa! Sök derföre att långa detta förfärliga odiur.

Nå jag will då fånga det, swarade Skräddaren: gif mig blott några starka tåg. Nu sck han hwad han begärde, lät Rytteriet ej sölja sig längre än till flogsbrynet och gick sjelf ensam in i skogen, der Enhörningen uppehöll sig.

Den wilda Enhörningen kom nu rusande mot Skräddaren, men denne wex ej undan förre än han war best nära, då han sprang bakom en Ek och Enhörningen rände i sin iswer det långa hornet twärtigenom Ekens stam, och nu stod han der wackert. För att begagna tågen och öka det underbara, flog han en rännnara kring Enhörningens hals och fastband den andra ändan af tåget wid ett annat träd, så strängt, att när Enhörningen började försöka att draga upp trädet, hwarwid han war fastad, med rötterne, så slypte han sig. Derpå högg och slack wår tappre Skräddare rätt läckt på den döda Enhörningen.

När Konungen blef undermåttad om denna nya seger, bad han sin

tillkommande måg att åfwen berisla landet från ett oerhördt stort och grymt Wildswin, som också härjade grusweligen.

"Ja, må ske," sade Skräddaren; "men gif mig sedan hwad Ni löfwa; annars blir det ej wäl."

Han gick till Kogen, lemnade, som det war hans wana, de 100 Sår-gare Konungen skickat med honom, utanför Slogsbrynet och gick ensam. När han fick se Wildswinet, retade han det, flydde och det förföljde. Ändtelligt kom han till ett litet kapell, hwars dörr stod öppen; han sprang in och swinet efter; men han, lättare och wigare, hoppade ut genom ett fönster samt stängde dörren, under det swinet ännu letade honom i kas-pellet. Nu war Wildswinet inslängdt och det tredje stormverket fullbordadt.

Som nu Konungen werkeligen icke kunde påfinna flere åfventyr åt wår Skräddare, måste Prinsesan beqwäma sig att låta förmåla sig med honom, ehuru hon långt håldre tagit en Prins, om han också ej gjort något stort, samt ej försätt mer än rida och jaga. Hår om bekwärade sig icke wår Skräddare, och då han blef Konung **Sorhjerka**, hyfte alla Konungar, Kessare och Furstar, som woro hans närmare eller afståsnare grannor, en stor wördnad för honom och lemnade honom och hans land i fred och ro så länge han lefde.

Wännerna:

Sett skämmande land lefde 6 ynglingar, som uppwärts till sammans, och åfwen warit skolkammerater, hwilka ålskade hwarandra hietligt. Den ena blef en mätta stor råkenmåskare, som sedan hade ufrånat,

Buen länge den gode guden kunde lefwa; den andra war en snickare, som gjorde så underbara skåp, att de beständigt woro fyllda med kläder af alla slag, och med allahanda matwator; den tredje war en målare, som målade menniskor och djur så naturligt att de blefwo lefwande, och ofta lupo ifrån honom, så framt han icke wäl fastband dem; den sjerde war en läkare, för hwilken det war aldeles liggiligt om en död legat ett halft år i gräfwen eller långre, ty han kunde ändå göra honom lefwande; den femte war en smed, för hwilken det war ett lappri, att taga de största berg, lägga dem på sitt ståd, och med två slag af sin hammare förwanda dem till grus; den sjetta war ingenting, emedan han ej lärt sig någon konst, och han behöfde det också icke, men war ändå en ganska stor och förnäm man, ty han war rik.

Snart fingo de det infallet att bese werlden, och de reste tillsammans mans hemifrån, och sågo menniskor och får, krån och buskar, några berg och floder, klar och mulen himmel, och om det också icke war något annat än hwad de hade sett hemma, så stadnade de ändå fulle af förundran, med widd uppspårade ögon, och öppen mund, och sade; "Hwilken skön natur." — de woro nemligen af den nya Skolan.

Slutligen funno de att det ej war så bebagligt att resa tillsammans, och de deremot mente att det wore bäst, om de hwar och en sågo något serkildt, hwardfwer de beslöto att skiljas, på något ställe der de lätt kunde återfinna hwarandra.

När de nu kommit till en flod som hade 6 mynningar beslöto de att wälja hwar sin: men wille efter en wis tid församlas på samma ställe der de nu woro.

Men innan de skildes planterade hwar och en ett träd, hwilket de kallade sitt lefnads-träd; ty detta, så länge det grönskade, skulle wara ett tecken, att det ginge den wäl som planterat det; men förskodade trädet, betydde sådant att det ginge honom illa och att han kan hända redan wore död, och då skulle de andra söka honom i den frakt han tagit sin kosa.

Då skildes de ifrån hwarandra.

Den rika ynglingen fann snart en källa, och der bredwid en skön frädgård, och i den samma ett ganska wacker hus. Utanföt hufet sutto en gammal gubbe och en gumma, som frågade honom: "Yngling hwarifrån kommer du, och hwart ännar du dig?" — "Jag kommer långt härifrån," swarade ynglingen, och wille något lifet bese werlden.

De gamle betraktade ynglingen ganska noga, och sade sedan: "Blif hos oss om min son! Werlden är öfwerallt werlden, och är det afwen här. Du ser så beskedliga och from ut, och wi äro ingen son; men wi hafwa en dotter, som är mycket god och beskedlig, och ganska wacker, henne wilsja wi gifwa dig till maka, om hon winner ditt tycke, och gods och egodelar dertill, ty wi hafwa allt, utom en son!"

Ynglingnaen beänkte sig icke länge, och qwarblef hos de gamle, och när han såg se deras dotter, blef hans hjerta insaant af henne, och han sade för sig self: "Huru wäl gjorde icke jag som öfwer gaf min fosterbröd! Denna bligsamma flicka är tusend gånger skönare, än den skönaste bland skönerne och han bad föräldrarne om deras dotters hand, hwilken de gerne gifwo honom, och det mediffa mycket störee

ndie som flickan äfwen fattadt kärlek till honom, emedan han förekom henne som den skönaste af alla ynglingar.

Ynglingen skadade således aerna hos det gamla folket, och lefde lyckliga dagar med sin hustru och sina swärsföräldrar.

En dag hade hans wackra hustru wid badandet lagt sina dyrbara örringar wid stranden och der glömt dem, och äfwen de dyrbara med perlor prydda arm-banden, och då hon gick tillbaka för att söka dem woro de borta.

Ty Furstens förnåma drängar hade straxt derefter badat på samma ställe, och deras höga husbende war en bland de nu gudskelof sålls synte regenter, som icke fråga efter undersäkare eller lag och rätt, och hwars wilja war hans enda lag.

Drängarna uppbittade alltsammans, och förde det till Fursten som förnorade sig öfwer det dyrbarhet och sade i sin stora wisbet: så dyrbara smycken måste tillhöra ett fruntimmer som i skönhet öfwerträffar dessa prydnader.

Det förstås att Fursten fick det infallet att göra denna skönhet till sin gemål och afleda sin nu warande, hwilken han hittills ansett såsom det bästa under af skönhet.

Betjenterna erhöålo befallning, att i flodens grannskap uppsöka den förmenta skönheten. "Fursten min wrede och wågen er ej för mina ögon för än I funnit det fruntimmer som är egare till dessa smycken."

De funno snart den sköna frun och förwånades af hennes mångfaldiga behag. "Böli med oss, sade de: "wår nådigste Furste will taga dig till sin gemål!" Den stackars frun gret och bad, ty hon wils icke lemnas sin unga man, med det hjälpte icke. Och mannen bad, wred sina händer, gret och jemrade sig, betjenterna swarade blott: dumma menniska! Fursten will så hafwa det, och hwad han will måste du vara nöjd med. — Men det kunde han ju alldeles icke.

När den unga frun infördes till Fursten blef han utom sig af förskjusning, och sade: "Skaffa bort min gemål, hon är mot denna ett werkligt swinstryne." — (Fursten war, som man ser, wån wid starka uttryck, ty han hade alltid öfwat sig deri med sitt hof.)

"Jag tar dig till min gemål," sade han till den unga frun. "Men den enfaldiga själen sade rätt fram, att hon ej wille hafwa honom, ty hon hade redan en man som hon aldrig kunde upphöra att älska.

Fursten blef förbittrad ty han war ej wån att någon sätte sig mot hans wilja, men nu hjälpte det honom icke. Men hennes tårar och böner, i förening med den owanliga skönheten och oskulden, hade någonting så bewekande, att Fursten sjelf rördes ända till tårar.

Fursten började nu också i sin ordning att bedja, hwilket wist icke war hans wane; men till och med dessa höga böner hjälpte icke. Derpå på bekräf han henne all den herrlighet och prakt, hwilka som Furstinna skulle omgifwa henne; — men det hjälpte icke. Då blef han förtörnad och wred samt hotade henne med eld och swärd, det will säga döda henne, — men också detta hjälpte icke. "Jag kan icke, jag kan ju icke!" war hennes enda beständiga swar.

Då låt Fursten genom sina tjenare döda hennes man, att då densne en gång woro ur wågen skulle det gå bättre.

Furstens betsjening dödade ynglingen, lade honom i en grep och wältrade en stor sten deröfwer, men det gick aldeles icke bättre.

När den aftalta tiden war förleden samlade sig de fem ännu lefwande resande wännerna wid de ser planterade träen, och alla träden stodo friska och grönskande, utom den dödd slagnes, som redan för torkat. De gingo nu floden uppöfve för att söka honom men de funno honom icke. Nu uträknade den stora räkenmästaren, att han war dödd slagen, samt skället der han låg. — Och nu funno de snart platsen.

Men stenen kunde de icke afwältra. Då slog smeden twenne slag på den med sin hammare, och den sönderföll till grus. Smeden drog den döda ur grepen; men ty wärre som för flere wefor sedan dödd!

Men nu kom läkaren och beredde ett slags droppar, hwaraf han hållde några i den dödas mun, och genast började han draga andan och röra sig, och inom få ögonblick war ynglingen åter wid lif samt så frisk och sund som då de skildes åt.

Nu betraktade han huru det gått honom, och huru grymt han blifwit beröfswad sin goda sköna hustru, genom Furstens wäld, som låtit bortröfwa henne och döda honom.

Nu rådslogo de, huru de skulle bortföra hans hustru från den elaka Furstken, men då nu alla woro rådlösa, sade snickaren: ”Jag skall bitta på råd.”

Och snickaren gjorde en stor konstig fogel, en fogel Phenix, det will säga en sådan som man aldrig träffar på jorden. Och den war så inrättad, att han hade två kruswar, och allt eijer som man wred den ena eller den andra, flög fosten högre eller lägre, rakt fram eller åt sidan.

Men fogeln så konstig han war, såg likwäl icke så ut, och tycktes blott vara ett stycke trä, ty ehuru han kunde flyga hwart som helst trodde honom ingen derom, emedan han war utan fiädrar, hwilka man anser som något nödwändigst för en fogel.

Men nu kom målaren till hielp, som målade honom så wäl att ingen kunde anse honom för annat än en verklig och lefwand fogel.

Den från det döda uppväckte, kröp sedan in i fogelns buk och flög medelst honom till Furstens slott der han sänkte sig på det platta tafet, och Furstken samt alla hans tjänare förundrade sig öfwer den stora besynnerliga foglen, och trodde att detta underwerk komme rakt från himmelen.

Och Furstken sade till den röfswade frun: ”Begif dig uppå tafet och bjud honom med din sköna hand mandel och socker, som han wilst af dig gerna mottager.”

Hennes hjerta sade henne redan hwilken denna fogel kunde vara, ty hennes hjerta hade länge wäntat på hennes älskade man, som berättat henne så mycket om sina resesamraters stora konst och skickshet. Nu war han också här och gaf sig genast för henne tillkänna.

Swarpå hon, utan betänkannde steg in till honom i den stora fogelns buk, hwarefter fogeln genast bortflög. Konungen såg detta med stor bedröfwelse och mente att som hon war för föy och god för denna werlden, flyttades hon på detta sätt till himmelen.

De unga älskande trodde nu äfwen att de woro i himmelen, emedan de återfunnit hwarandra; men det blef helt annorlunda.

Skönheten har gjort många hufvuden förryckta, så att de först fört både lif, egodelar och alla timliga förmåner. Och så gick det äfwen nu här.

Ty när ynglingen åter nedkommet på jorden, och hans res-samsamerater sågo hans englasöna fru, wille hwar och en ensam hafwa henne, och de woro döswa för sin wäns böner, som besworo dem att icke beröfwa honom hans maka, den de nog hjälpt honom att bestria. Men de woro döswa för hans föreställningar, hwilka wäl deras öron men icke deras hjertan hörde. Med ett ord, de hade wid hennes ansblick alla blifwit half-förryckta af kärlek.

Råkenmästaren sade: "Hon tillhör mig endast jag har rättighet till henne: hade ej jag uträknat hwar hennes man låg, så hade hennes skönhet förblifwit i Furstens palats."

"Nå! nå! sade smeden, mig tillhör hon likwäl, med allt ditt räknande, hade wi ej fått bort stenen."

"Nej mig måste hon wäl tillhöra," sade Läkaren, "Hwad hjälpte all din räkenkonst du Gese-man, eller din hammare du Smedsluns? Wi drogo ju ett lif ur groden, som först jag gjorde lefwande."

"Historier!" sade snickaren: "mig tillhör hon. Han skulle kunna lefwa tusende år utan att återfå sin hustru, om jag icke gjort fogeln."

"Och den har jag gifwit lif genom mina fågar," sade målaren, "ty annars hade wäl ingen blifwit narrad att föra mat upp till tråds stycket. "Jag har det största anspråket på henne: ty min konst för utan hade icke Fursten stikat henne upp på taket."

Så stredo de nu mellan hwarandra med största förbittring, och hörde icke mannens bewekande böner, ehuru de så länge varit wänner.

Och då de nu icke kunde blifwa ense, och förbittringen tilltog, gingo de med sina stora kniswar löst på hwarandra, och blefwo alla beklagligen på platsen.

Jag wet icke hwilken af de olyckliga, som kunde hafwa den största eller minsta rätt, så länge den skönas man ännu lefde. Jag tror helt enfaldigt att den från de döda uppväckte, ensam och allena hade rättighet att behålla sin maka.

Den wackra sköna enkan förjde! och förjde sig till döds.

Och så återfingo de älskande makarna hwarandra.

Gullfogeln, Gullhåsten och Prinseskan samt den
förtrollade Käfwen.

Det war en gång en Konung, som i sin trädgård hade ett stort widdt utgrenat träd, hwilket ärligen bar ymnig frukt af renaste Guld, och Konungen älskade Guld öfwer allting; ty dermed hiffod han sina underfätare och upphjelpde landet. Ingen menniska wiste hur det trädet kommit i trädgården; ty det stod der från urminnes tider, och så widdt des grenar sträckte sig, war det omgifwet af ett högt jernskaket, till hvars port ingen utom Konungen hade nyckel. Monarken mente således att ingen utom han skulle åtkomma dessa gulddäpplen, hwaraf han dagligen upplockade de nedfallne. Ty ju sbrre de wärte, ju mer wägede de, och deslo mognare de blefwo desto finare blef guldet, desutom rutnade icke dessa gulddäpplen, som andra wanliga, af att qwarligga på marken.

Men ett år bortkom likwäl det ena äpplet efter det andra. Konungen blef deröfwer ganska förtretad, och efterspanade hwilken wäl slulit hans gulddäpplen, utan att kunna utforska det. På denna grund befallte Konungen Trädgårdsmästaren att nattetid hålla wakt wid trädet, hwilket han på löslande sätt efterkom. Mot midnatten öfwerföll honom en tung sömn, lade sig och tänkte, att, om tiufwen komme, han lätt skulle uppwakna. Derpå insomnade han ganska tungt och om morgonen war åter det sbrnaste äpplet borta, hwaröfwer Konungen blef mycket förtörnad.

Nåssa natt skulle Trädgårdsmästarens äldsta son hålla wackten; det gjorde han äfwen, men en timma före midnatten tog han sig en liten tur, som väckte ända till solens uppgång; och om morgonen war ännu ett äpple borta. Nu måste Trädgårdsmästarens andra son wakta; men äfwen honom gick det icke bättre. Den påföljande natten skulle den yngsta son waka wid trädet, det hade han redan förutsett, och därför sofwit hela dagen, för att så mycket bättre kunna hålla sig waken; och somnade också werklighen icke.

Wid midnatten såg han i månskinnet en fogel komma flarande genom luften, hwilken blänkte som guld och ädla stenar. När fogeln nu wille taga ett äpple, fattade ynglingaen sin båge och sköt en pil på fogeln; men träffade ej rätt, utan afsköt blott en fjäder, hwilken han andra morgonen bar till Konungen.

Konungen betraktade fjädren med mycket uppmärksamhet, wände den i sosen flera gånger, och som han war en regent: hwilken ofta utan att rådfråga sitt råd, utredde rätt beniga saker, så insåg han äfwen nu, att denna enda fjäder wäl wore så mycket wärd som hans Konungaricke. Morsmarken sade derpå till trädgårds-drängen: "du är mig en duktig gosse som jag måste belöna." Och derpå gaf den rika Konungen trädgårds-drängen, ett nytt s Skiftings-stycke.

Nu mera Konungen betraktade fjädern, desto förre lust fick han till hela fogeln. Han lät fördenstull Rådet sammanträda, och frågade det om ingen wiste hwar fogeln kunde wara. Det wille nu alla, men hwar han werklighen war, det wiste de icke, och tredde att ingen på jorden kunde ha sig det bekant, utom blott faaeln sjelf, och honom sige man fråga.

"Det skall se" sade Konungen, alldeles förwänad, öfwer sitt Råds wisshet; men fortfätte han, "jag tror att om wi en gång kunde fråga fogeln, så wiste wi ju redan hwar han finnes."

Trädgårdsmästarens äldsta son wille nu begifwa sig ut för att söka guldfogeln, och detta upptog Konungen ganska nädigt, emedan han icke kunde umbära någon enda af de wisa Råds-Ledamöter. Han kom snart till en stor skog der en Råf satt, dig will jag knäcka, tänkte han, tog sin båge och lade pilen derpå.

"Ej ut turet på mig," sade Råfwen; jag wet hwart du ämnar dig, och jag will gifwa dig goda råd, för att bekomma guldfogeln. Men han tänkte, hwad kan wäl ett sådant oskruligt djur gifwa för råd; och afsköt därför sin båge, men träffade ej och Råfwen ändde hastigt in åt skogen.

Wet aftonen kom han till en by, der twenne wårdshus stodo midt emot hwarandra det ena af dem hade ett sartiag och dåliat utseende; men i det andra gick allt ganska lustigt till, med dans och spel. Dit ingick han, lefde der i sus och dus, så länge penningarne warade, och glömde därför både guldfogel och hemort.

Då efter lång wäntan, den äldsta sonen ej tillbakakom, begaf dens andra sig ut, för att söka sin broder och guldfogeln. Med Råfwen gick det äfwen honom, som hans bror. Han sköt men träffade också icke. När han nu kom till de båda wårdshusen, stod hans bror i ett af wårdshusfönstren ber det så lustigt tillgick och sade: "kom hit min bror, här är det ganska muntert" Då gick han dit in, dansade, drack spettek och sojade; och glömde, uti som brodern, bort både fogel och hembygd.

När denne också icke återkom, wille den nästa äfwen ut. Men Fadren lät honom egerna fara, emedan han tänkte likaledes att hans yngsta son skulle träffas af någon olycka, hwilket utan twiifel sedt med de andra båda; men till slut kunde han icke motsä hans böner.

Han träffade också Råfwen, som sade till honom: "Sjut icke på mig!" Då svarade Ynglingen: "Nej! hwarföre skulle jag skjuta dig? Du vill äfwen lesra, och fogen har plats nog för dig, du har deßutom icke gjort mig något ondt."

"Nå wäl! sade råfwen, så vill jag också gifwa dig goda råd, ty jag wet hwad du söker, nemligen guldfogeln och dina bägge bröder. De sijnämnde finner du i nästa by i ett wårshus, der, under dans och spel, de lustigt tillbringa sina dagar. Åkra dig wäl för att taga in i detta förderliga wårds-hus, håll dig till det midt emot, som har ett fattigt och ringa utseende. Sätt dig på min swans, som du är en beskedlig gosse, will jag self föra dig."

Frankommen lydde gosen Råfwens råd, och fann, i det fattiga wårshuset, renlighet, ordning, och sund föda.

Följande morgonen, då gosen skulle fortsätta sin resa, kom Råfwen åter till honom och erböd sig, att föra honom till det Slott, der guldfogeln wistades. Anbudet mottogs, och de ankommo wid middagstiden. En stor hof Soldater lågo snarkande framför Slottet. Råfwen uppmuntrade Gosen, att trogigt klifwa öfwer dessa tungt sofwande wäktare, wisade honom huru han skulle komma till en stor matsal, der guldfogeln sute förwarad i en trädbur, och förmanade honom att icke flytta fogeln i den hur af guld som stod bredwid.

Guldets glans, har bländat mången, och förblindade nu äfwen denna gosse. "Hwad kan det wäl skada, tänkte han, att sätta fogeln i denna sköna hur?"

Fogeln hade förhållit sig ganska stilla, då han nedtog buren, och hade låtit taga sig utan allt motstånd, men då gosen wille infatta fogeln i guldburen, uppstånde han så förfärliga nödrop att alla i Slottet och den utanföre snarkande wakten samtelige uppwaknade.

Guldfogelns röfware blef gripen, satt i fångelse och följande dagen af Konungen dömd från lifwet; men benådades lifwål sedan, på de villkor, att han skulle skaffa Konungen den guldbåst, som wore snabbare än vinden. Till belöning skulle han få sin frihet och den Guldfogel han ämnat bortröfwa.

Gosen begaf sig sorgsen på wägen, ty han wisse ej hwar någon guldbåst funnes; men till sin stora sågnad, mötte han snart åter den Råf som redan twånne gånger bisått honom.

"Nå nu ser du" sade Råfwen "huru det går då man låter goda råd flyga i wädret. Jag wet hwad du söker och will föra dig till det Slott, der guldbåsten finnes. Der skall du åter sinna alla sofwande, obehindrad komma in i skallet, och behöfwer blott åkra dig att lägga på häften någon af de guldsadlar du der finner, utan nöja dig med den trådsadel, du ser på honnm."

Ridande på Råfwens swans kom ynglingen till Slottet, fann häften i skallet omgifwen af med juweler rikt befatta guldsadlar. Ämnas de lyda Råfwens råd, men frestades åter af guldets glans, och tänks

te: "Man skall ju utskratta mig, då jag kommer ridande i en trädsfadel på en så skön guldhäst.

Snarpt kände guldhästen den dyrbaraste fadeln ligga på sin rygg, förr än han började gnägga och stampa af glädje, så att stalldrängarne och wacken wafnade.

Tjuswen greps, dömdes dagen derpå till döden, men benådades med löfte att erhålla både guldhäst och guldfogel, om han kunde skaffa Konungen den underlöna Prinseskan.

Ynglingen wandrade sorgsen fram åt landsvägen, då han ännu en gång mötte den tjenstwilliga Råfwen, som började med att bannas, och slutade med att gifwa goda råd. Han fick åter tida, skulle wid midnatten få se den underlöna Prinseskan sitta ur badet, så gifwa henne en kys, men blott en, och ej tillåta henne att taga afsked af sina föräldrar, och han kunde slutligen ej motstå hennes tårar. Om han ej förbröte sig mot denna föreskrift skulle Prinseskan gerna följa honom.

Han tråffade Prinseskan, gaf henne en kys, och fann henne willig att följa sig; men hon wille nödwändigt först taga afsked af sina föräldrar, och han kunde slutligen ej motstå hennes tårar. Nu wafnade likwäl wid detta afskedstagande alla i Slottet, och han blef tillfångtagen.

Konungen läswade att benåda honom, och till på köpet gifwa honom den löna Prinseskan, om han kunde på åtta dagars tid undanröjja, det stora berget, som skymde utfligten från hans Slott. Men berget war så stort, att 10,000 man på åtta månader icke hunnit spränga och bortföra det. Likwäl fullbordade ynglingen detta uppsdrag, det försåss med den tacksamma Råfwens biträde. Konungen gaf honom, enligt sitt Konungsliga löfte, den löna Prinseskan, som ynglingen bortförde med sig.

Då de woro på vägen, inställde sig Råfwen, och gaf goda råd huru han skulle kunna bibehålla Prinseskan för sig sjelf, och i alla fall tillnärma sig både guldhästen och guldfogeln.

När han kom, nemligen till Konungen som ägde guldhästen, skulle han öfwerlemna Prinseskan, erhålla guldhästen, och då han tog afsked af alla wid hofwet skulle han göra detta med ett bandslag och sluta med Prinseskan, som han i detsamma skulle swinga upp till sig på guldhästen, och derpå genast bortrida, säker om att ingen skulle hinna honom.

Detta lyckades allt, och Råfwen infann sig sedan åter och sade: "När du kommer till Slottet, der guldfogeln sitter i trädburen, så sig icke af hästen, utan säg att du ej lemnar den förr än du har guldfogeln och buren i dina händer. Sedan man gifwit dig den, rider du bort och råkar mig i närmaste skog.

Detta aflopp äfwen lyckligt och när de tråffade Råfwen, sade denne: "Nu är det tid att du belönar mina tjänster, skjut mig till döds, och afbygg sedan huswud och swans.

Ynglingen hade ej hjerfa att fullgöra en så grym wedersällning, och då Råfwen såg att han ej dertill stod att öfvertala, så slutade han ännu med att gifwa ett par goda råd. Han skulle nemligen akka sig för att köpa något galgskött, eller sätta sig wid brädden af någon brunn.

När nu den yngsta son kom till byn, såg han en stor folksamling, som skulle åskåda huru hans bröder fördes till galgen. Det var den goda ynglingen icke möjligt, att låta sina båda bröder hänga, och köpte dem derföre fria från straffet, hvilket föreföll det församlade folket rätt narraktigt, emedan de ej kände den nära släktkapen.

De båda bröderna hade, under det liderliga lefwernet på wårds huset, blifwit åtta galgfoglar, och rådslågo nu sig emellan, huru de skulle tillägna sig Broderns kostliga ägodelar.

Under det de en middag hvilade wid en brunn, satte sig den yngsta på brunnsbrädden, och de båda bröderna, woro ej sena att nedsätta honom, hwarest de togo den sköna Prinseskan, guldhästen och guldfogeln med sig, samt wid framkomsten till Konungen som bortsticket dem, erhöilo rika belöningar, höga embeten och titlar. Men Prinseskan grät, hästen åt icke, och fogeln sjöng icke det minsta.

När nu den yngsta brodern war nära att drunkna i brunnen kom också här Råswen honom till biträde, och lofwade att föra honom upp i dagsljuset genom en underjordisk gång, blott han lofwade att wisa sin erkänsla genom det begäroa dödsstjutandet, samt hufwudets och swanseus afbugaande. Ynglingen måste lofwa allt detta, och uppskommen, wertfällde han, ehuru egera, sitt gifna löfte.

Men hwilket under, swansen och hufwudet woro knappt förenade, för än i deras ställe, den sköna Prinseskans bror omfamnade och tade Ynglingen för sin förlofning från den långa förtrollningen.

Nu begärowe de båda Ynglingarna sig till Konungen, och berättade för honom huru allt tillgått. Prinseskan upphörde att gråta, hästen åt, och fogeln sjöng, glädjen blef allmän, ja till och med de så brottliga Bröderna benådades med att stikas som stegwaktare till ett aflägsset Kongligt Landt-Slott, der de singo tid nog att skjuta råswar, harar, och annat wilddt, under det de ångrade sina ungdomsförseelser.

Den yngste brodern åter blef förmäld med den sköna Prinseskan, årfde om några år Konungariket, guldhästen och guldfogeln, efter Konungen, hans höga swärfar.

Den unga Prinsen, som flera år nödgats lunka omkring i skogarna som råf, njöt sedan dubbelt af sitt hofs beqwämligheter och nöjen, samt blef äfwen i sinom tid Konung.

Om wi också wilsja hemta någon lärdom af denna sannsaga, så kan det ju bli den, att man med ärligheten ändå kommer längst, men huru man med så måttliga förtjenster, som i denna saga, kommer sig till en thron, Det må man se sig om.

— — — — —

ett ömt kärleksbref från en Soldathustru, till sin älskeliga och kära Man; honom tillsändt under sista kriget.

En outfärlig wänlig belöning sänd till Eder min kära Man Mitt Nilpon Kläpp jag kan intet underlåta, med mindre, jag måste låta

Eder weta och förnimma om mitt tillstånd som är hemina i Landet, och huru mig går i hand, först låter jag min kära man weta det jag wid en god helssa och sundhet, nu för tiden: men jag hafwer nu en lång tid warit mycket illa sjuk, jag har så när dödt i Wårnsången, som jag Eder skraft tillkref, när jag gick med barnet, som Olof Simonson Profos är Fadren till, Käre man gifwer Eder till frede, och tager mig till nåder igen jag skall så sannt jag är en ärlig Danne-Dwinna, bliwa eder en trogen hustru, så häræfter som alltid till förene, I åren sless ordsaken der till, ty jag sade Eder det förut att jag icke så länge kunde wara utan Mansfolk, derförde bad jag Eder att I skulle taga mig med Eder, hwem kan råda för när Naturen tvingar en skackare, men hade I skrifwit en gång till mig hem, att jag hade wist att I hade warit i Lifwet, så hade jag kunnat hålla mig wid Mats Fogdekarl som rådde mig med det första Barnet, fast än han war gifter, det jag gick till Profosen Olof Simonson, det gjorde jag derförde att han war ogift, ty jag mente han skulle taga mig igen, som han skackare hade gjort, men till all olycka kom bud att I min kära man lefde ännu, och nu säger Olof Simonson skackare, att han är så rådder att I skole skjuta honom ihjäl, kära man gör honom intet ondt, han har gjort mig så mycket godt, och goben hafwer han kallat efter Eder och han är så liker Eder, rätt som I sless wore Fadern åt honom, kära man tager mig till gunst igen jag är rätt så god som för, I weten wäl huru det war beställt med mig först I finge mig till hustru fast jag än har råfat i olycka nu, så står jag icke min nåsa neder för någon derförde mer än som jag gjorde den gången, jag är intet den första, och intet den sista. Mats Fogdekarl gaf mig 5 alnar Engellskt klåde till Liffkiortel, det ligger ännu oskutt, när I kommen hem, kunnen I låta göra Eder en öfwerklädning deraf. Keen som han blef tilldömd wid Tinget att gifwa mig, står ännu tillbaka, och för de 2 åren I wäl wet 2 Lispund Smör i lega. Olof Simonson gaf mig en kiortel, och tröjeklåde, hafwer Herrs gårds Drängarne och gifwit mig med, så att jag nu hafwer så wacker klädning som någon min like, Mör eller Ödder i Håradet skall hafwa. Käre Man gifwer mig till, jag håller Eder så kär, att jag drömmer mest hwar natt om Eder, skundom drömmer jag huru I ären ihjälslagen, skundom huru I åren drunknader, skundom huru I åren uppbänger, skundom huru I åren uppbänder. Käre Man det säges att Krigsfolket skall komma hem, derförde så wäntar jag efter Eder. När Olof Simonson höres talas om att Krigsfolket skall komma hem, huru rådder han då är skackare kan ingen tro, och gör mig med sig beordnad ty hade icke han warit min tröst mängen gång, så wet jag intet huru det hade gått med mig fattig Krigsmans-Hustru, han har likwist tänkt på mitt bästa, det han och ännu dageligen gör, han säger det om I wille förslitas wäl med honom när I hemkommen, och intet tillråfna honom det Barnet som han gjort mig, så skolen I hafwa bättre af honom än I tron, och då will han gifwa Eder så många penningar att I skolen kunna lösa Eder från Soldats hopen, han den skackarn, är så godhertad emot Eder, I skolen aldrig det tro, han är en hjertans wacker karl, aldrig råkar han Tobak som I gör, och aldrig är han så osnaffelig och osnygger som I åren, inga

sura ben har han heller som J. hafven, med så många plåsterlappor
uppå, och aldrig manar någon honom till att snyta sig, som man
skall Eder göra, dershöre min kära Dian jag beder än en gång, så
framt i Skolen ha min gunst, förlifas wäl med honom när J hem-
kommen, och låter intet annat spørjas af Eder: Faren nu wäl och
gaf mig Christinen för jag följde honom om natten till
Dwarren, och Iwar Sunneson Eder Rotmästare
som gaf eder den wackra Undertröjan för
min skull, Förblifwer

Eder trogna Hustru
Kamfred Sörens Dotter.

Kostar 3 Sch Banco.

675a

20:1

1001851188

K

